



PAPUA- -NOWA GWINEA

EFEKT
DOMINA

SCENARIUSZ LEKCJI

REAGUJ, KIEDY KOMUŚ
DZIEJE SIĘ KRZYWDA



PAPUA-NOWA GWINEA

Rajskie położenie

Papua-Nowa Gwinea, ze stolicą w Port Moresby, leży w Melanezji, zajmuje wschodnią część wyspy Nowa Gwinea oraz około 2800 sąsiednich wysp. Ma powierzchnię ponad 462 tys. km² i 6,9 mln mieszkańców. Leży w strefie równikowej. Graniczy z Indonezją, a oblewają ją wody Oceanu Spokojnego. Niepodległość uzyskała dopiero w 1975 roku.

Rzeźba terenu jest silnie zróżnicowana, od gór mierzących ponad 4500 m n.p.m. do obszarów nizinnych, gdzie występują jedne z największych na świecie obszarów bagiennych. Takie ukształtowanie wpływa na duże różnice między temperaturami powietrza w ciągu roku. I tak na nizinach średnia dobowa temperatura wynosi 26°C, a w górach na wysokości 2500–3000 m n.p.m. poniżej 10°C.

W Papui-Nowej Gwinei rosną lasy równikowe, a w górach lasy z charakterystycznym piętrowym układem roślinności. Nad brzegami morskimi występują lasy namorzynowe. Kraj w ponad 63 procentach jest zalesiony.

Oskarżenia o czary i polowanie na czarownice

Na terenie Papui-Nowej Gwinei mieszka ponad 800 plemion, które mówią w różnych językach. To często utrudnia komunikację między nimi. Prawie 96 procent mieszkańców to chrześcijanie, którzy mimo wyznawania tej religii nadal wierzą w czarną magię. Wiara w Boga nie stoi w sprzeczności z oskarżaniem bliźnich o stosowanie czarów. Panuje tu zwyczaj obwiniania za nieszczęścia, które spotykają człowieka, kogoś innego, kto rzucił na niego urok, czyli sangumę. Sanguma to również śmiertelna klątwa, której spełnieniu się dopomaga człowiek ją rzucający.

Jeśli ktoś z rodziny umiera, szczególnie w młodym wieku lub nagle, to zaczyna się polowanie na czarownice. Często o spowodowanie śmierci tej osoby jest oskarżony człowiek, który widział ją żywą po raz ostatni. Najczęściej obwiniane są kobiety, gdyż są bezbronne i łatwo wobec nich zastosować przemoc. W Papui-Nowej Gwinei trzy czwarte ofiar to właśnie kobiety, ale duży odsetek stanowią również dzieci.

Tradycja ta jest przekazywana z pokolenia na pokolenie. Jeśli ktoś umiera, to czarownik też musi zginąć. Tak było, zanim pojawił się biały człowiek, i jest nadal. W linczach uczestniczą wszyscy – bogaci i biedni, kobiety i mężczyźni, a nawet dzieci. Bardzo często egzekucje są nagrywane i udostępniane w internecie.

Do 2013 roku mordercy osób oskarżonych o czary byli bezkarni. Policja nie robiła nic, aby ich wykryć i postawić przed sądem.

Jak mądrze pomagać?

Aby móc pomagać, trzeba dotrzeć do jak największej grupy ludzi i edukować ich. Najważniejsze jest, aby przekaz był prosty i zrozumiały dla wszystkich.

Monica Paulus niesie pomoc ludziom oskarżonym o czary, a także ich rodzinom. Założyła organizację Simbu Human Rights Defenders Network, która edukuje ludzi poprzez występy i rozmowę na temat tego problemu oraz ratuje ludzi posądzonych o czary i daje im możliwość rozpoczęcia nowego życia z rodzinami, które musiały uciekać ze swoich domów, aby ratować własne życie.

Monica zajmuje się ofiarami oskarżeń o czary i pomaga im zbudować nowe życie. Daje szansę na ocalenie rodziny oraz odbudowanie domu i poczucia bezpieczeństwa. Kulczyk Foundation postanowiła wesprzeć projekt budowy domów dla osób oskarżonych o czary.





Czas trwania
45 minut

TEMAT

Reaguj, kiedy komuś dzieje się krzywda

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Krzywda jest szkodą wyrządzoną drugiemu człowiekowi. Może być szkodą moralną, fizyczną, materialną, emocjonalną. Krzywdzące jest postępowanie, które rani innych ludzi, którego efektem jest ich wykorzystywanie, poniżanie lub niszczenie. W szczególny sposób należy zwrócić uwagę na kwestię czynienia krzywdy osobom, które nie mogą jej przeciwdziałać, są po prostu bezbronne. W tym gronie znajdują się głównie dzieci, młodzież, osoby słabsze, starsze, osoby, które wyglądają inaczej niż otaczający je ludzie, zachowują się w nieco odmienny sposób, niż jest to przyjęte w danej społeczności. W sytuacji, gdy ktoś jest krzywdzony, możemy przyjąć trzy postawy: aktywnego udziału w krzywdzeniu, bierności lub aktywnego sprzeciwu. Aby móc aktywnie się sprzeciwić, trzeba dostrzec, że inny człowiek jest krzywdzony, że wyrządza się mu zło. Nasza uwaga musi więc być skierowana na tego człowieka, jego potrzeby i sytuację, w której się znajduje. Powinniśmy też umieć postawić się w roli tej osoby, aby zrozumieć, co czuje i przeżywa. Konieczne jest także uświadomienie sobie, jakie są konsekwencje tego, że komuś dzieje się krzywda. Innymi słowy, musimy zdać sobie sprawę z konsekwencji krzywdzenia. Najważniejsze jednak, abyśmy zastanowili się, co możemy w takiej sytuacji zrobić, jakie mamy kompetencje i możliwości działania. A jest ich wiele: możemy przecież uruchamiać działania profilaktyczne (chroniące), interwencyjne, terapeutyczne, reagować indywidualnie lub łączyć siły i prosić innych o pomoc i wsparcie. Najważniejsze, byśmy nie pozostawali bierni. I tę właśnie kwestię – przeciwdziałania krzywdzeniu – podejmuje lekcja inspirowana wydarzeniami w Papui-Nowej Gwinei, do udziału w której zapraszamy.



Zagadnienie



Cele

CELE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM:

Uczeń wie, jakie są formy znieważania człowieka, oraz ma świadomość tego, że trzeba reagować, kiedy innym dzieje się krzywda. Zna konsekwencje braku reakcji na krzywdę.

Krok 2 – CZUJĘ:

Uczeń potrafi określić, co czuje osoba, która doświadcza krzywdy i braku reakcji na nią.

Krok 3 – POMAGAM:

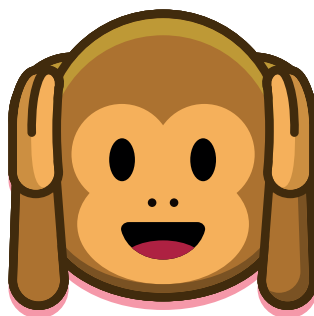
Uczeń wyraża gotowość sygnalizowania, kiedy jemu dzieje się krzywda. Uczeń wyraża gotowość reagowania, gdy inni ludzie doświadczają krzywdy.



Wprowadzenie

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Pokaż uczniom trzy ikonki w telefonie:



Zapytaj uczniów:

- Jakie mają skojarzenia związane z tymi ikonkami?
- Jakie jest ich znaczenie?

Poproś uczniów, aby dobrali się w pary, i zachęć ich do rozmowy na temat poczucia doznawania krzywdy. Pomogą Ci następujące pytania ukierunkowujące:

- W jakiej sytuacji poculiście się krzywdzeni? – opowiedzcie o niej koleżance lub koledze.
- Czy ktoś zareagował na waszą krzywdę? Jakie emocje towarzyszyły wam, gdy nikt nie zareagował?
- Jakie są powody tego, że ludzie nie reagują na krzywdę innych?

Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów.



Film
– zapowiedź,
projekcja
i refleksja

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproponuj uczniom wspólne obejrzenie fragmentów reportażu. Zasugeruj, by podczas seansu zwrócili uwagę na emocje, których mogą doświadczać ofiary „polowania na czarownice” w Papui-Nowej Gwinei.

PROJEKCJA FILMU





Jak się komunikować bez przemocy – zajęcia w szkole.

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc poniższe pytania:

- Co powoduje, że ludzie krzywdzą innych?
- Jakie emocje mogły towarzyszyć krzywdzonym osobom?
- W jaki sposób reagowali świadkowie tych sytuacji?
- Dlaczego ofiarami przemocy padają najczęściej kobiety i dzieci?
- Jakie konsekwencje może mieć bezrefleksyjne robienie tego, co robią inni?
- W jaki sposób system edukacji w Papui-Nowej Gwinei może pomóc w zaprzestaniu „polowań na czarownice”?

Wskazówka:

Zwróć uwagę uczniów na to, że reakcje na krzywdę innych mogą być nieprawidłowe, np. agresja, krzywdzenie krzywdzącego. Przemoc nigdy nie niesie zmiany, zachęca do dalszego wyrządzania krzywdy. Tylko właściwe reakcje dają szansę na przerwanie akceptowanego od pokoleń krzywdzenia.

ZADANIE

Zauważ, zareaguj

Zwróć uwagę uczniów na to, że najważniejsze w pomocy krzywdzonym ludziom są:

- zauważenie krzywdy (patrzę, słucham, pytam – nawiązanie do trzech małpek),
- właściwa reakcja (reaguję tak, jak sam chciałabym/chciałbym, żeby zareagowali inni na moją krzywdę).

Podkreśl, że w pomaganiu ważne jest zachowanie własnego bezpieczeństwa. Jeśli sami nie możemy lub nie potrafimy pomóc, zwróćmy się o pomoc do właściwych osób czy instytucji.



Zadanie



Rozmowa



Podsumowanie

Poproś uczniów, by podzielili się na trzy grupy. Zadaniem każdej z nich będzie zaproponowanie kilku zakończeń poniższych zdań:

- Kiedy doświadczam krzywdy, mogę...
- Kiedy widzę, że komuś dzieje się krzywda, mogę...

Poproś przedstawicieli grup o przedstawienie wyników pracy zespołów.

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili swoje wnioski. Pomogą Ci następujące pytania:

- Jakie macie refleksje po wykonaniu tego zadania?
- Co może się stać, kiedy zareagujemy na krzywdę?

Wskazówka:

Zwróć uczniom uwagę, że reakcja na krzywdę to czasem przeciwstawienie się przyjętym i akceptowanym sposobom postępowania. To dodawanie odwagi innym.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego rozumienia czyjegoś problemu i utożsamiania się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).



Budowa nowego schroniska finansowana przez Kulczyk Foundation.



Szpital misyjny udziela pomocy ofiarom przemocy.

WIEM:

Nawiąż do słów Tadeusza Borowskiego: „Nie ma piękna, jeśli w nim leży krzywda człowieka. Nie ma prawdy, która tę krzywdę pomija. Nie ma dobra, które na nią pozwala...”. Podkreśl, że nic nie usprawiedliwia krzywdzenia innych. Reakcja na krzywdę zależy od każdego z nas indywidualnie. Nasz pierwszy krok pokazuje innym, że problem istnieje oraz nie należy go akceptować. Reakcja powinna być przemyślana. Czasami sama świadomość tego, że wiemy o krzywdzie, potrafi skłonić krzywdziciela do refleksji.

CZUJĘ:

Każdego z nas inne sytuacje mogą krzywdzić, jednak uczucia związane z nimi są takie same u różnych ludzi, w różnych krajach i kulturach. Jeśli nie zareagujemy na krzywdę, może dotknąć nas poczucie winy, lęk przed brakiem pomocy od innych, nasze poczucie bezpieczeństwa maleje, a samoocena drastycznie się obniża. Swoją reakcją pokazujemy innym, że nie zgadzamy się na naruszanie godności człowieka. Budujemy też poczucie własnej skuteczności.

POMAGAM:

Poproś uczniów, by zastanowili się, co było dla nich najważniejsze na dzisiejszej lekcji. Co by zmienili w swoim dotychczasowym postępowaniu? Niech swoje przemyślenia zapiszą na żółtych karteczkach. Zbierz karteczki z anonimowymi zapiskami i wróć do nich na kolejnej lekcji.